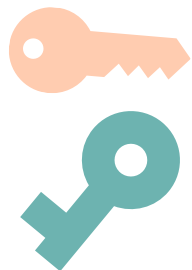

Ewaluacja programu

MIESZKANIA TRENINGOWE

Fundacja po DRUGIE
2021

O programie

Program mieszkań treningowych realizowany w Warszawie w 2021 roku był kontynuacją działań rozpoczętych przez Fundację po DRUGIE w 2015 roku i systematycznie, we współpracy z Miastem, rozwijanych w kolejnych latach.

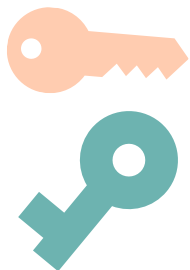
W 2021 roku FpD w ramach zadania dofinansowanego ze środków m. st. Warszawy prowadziła 4 mieszkania treningowe dysponujące łącznie 14 miejscami i jedno dodatkowe mieszkanie dla osób LGBTQ+ z 4 miejscami (w oparciu o własne środki organizacji).

FpD prowadziła dwa rodzaje mieszkań:

- **mieszkanie treningowe** – dostępne dla wszystkich uczestników spełniających kryteria rekrutacyjne (kobiety i mężczyźni w wieku 18-25 lat - zagrożeni wykluczeniem lub wykluczeni społecznie, posiadający ostatnie miejsce stałego zameldowania w Warszawie, doświadczający bezdomności, młode osoby bezdomne objęte indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności prowadzonym przez ośrodek pomocy społecznej m.st. Warszawy) i deklarujących przestrzeganie regulaminu oraz podjęcie działań na rzecz poprawy własnej sytuacji;
- **mieszkanie usamodzielnienia** – dostępne dla uczestników, którzy w czasie pobytu w mieszkaniu treningowym (lub innej formie zakwaterowania dostępnej dla osób doświadczających bezdomności) wykazali się aktywnymi działaniami zmierzającymi do przezwyciężenia kryzysu, nie łamały regulaminu i co najmniej przez 3 miesiące utrzymywały pracę zarobkową. (O pobyt w mieszkaniu usamodzielnienia mogą starać się również osoby, które przebywały w schroniskach, spełniły wskazane wyżej kryteria i uzyskały pozytywną opinię instytucji kierującej).

Program zakładał następujące formy wsparcia:

- 1/ Objęcie uczestników indywidualnym planem pracy przygotowanym we współpracy z FpD.
- 2/ Działania wychowawczo-korekcyjne i pracę socjalną (we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej).
- 3/ Pomoc w regulowaniu sytuacji mieszkaniowej (składanie wniosków o przydział lokalu socjalnego, przygotowanie do wynajmu mieszkania na wolnym rynku).

Uczestnicy

Zadanie zostało skierowane do młodzieży i młodych dorosłych (18-25 lat) zarówno kobiet jak i mężczyzn zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie, posiadających ostatnie miejsce stałego zameldowania w Warszawie, zagrożonych lub doświadczających bezdomności. Do programu mogły przystąpić również osoby objęte indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności przez jeden z warszawskich ośrodków pomocy społecznej.

W 2021 roku w programie wzięło udział **45 uczestników, w tym 17 kobiet i 28 mężczyzn**. Wszyscy uczestnicy spełniali kryteria rekrutacyjne.

WIEK

Najmłodszych, 18 letni uczestników było 5. Aż 8 osób miało dopiero 19 lat i aż 9 osób skończyło 20 rok życia.

Jak wynika z relacji i spostrzeżeń opiekunów mieszkań najmłodsze osoby mają największe trudności w prawidłowym zaadaptowaniu się zarówno do zasad i regulaminu programu oraz w zafunkcjonowaniu na rynku pracy.

Opiekun 1

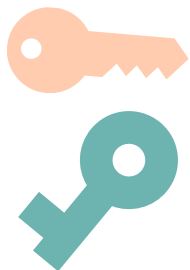
Są niedojrzali, do czego oczywiście mają prawo, ale to podejście niestety nie pomaga im utrzymać się w programie. Choć teoretycznie rozumieją zasady i deklarują gotowość dostosowania się do nich, w praktyce często prowadzą podwójne życie i próbują tak działać, żeby opiekun nie wiedział jak naprawdę wygląda ich dzień.

Opiekun 2

Większość naszej młodzieży ma tylko ukończone gimnazjum czy podstawówkę i nie ma kwalifikacji zawodowych, niemniej starsi uczestnicy, gdy trafiają do nas mają już jakieś doświadczenie na rynku pracy. Gdzieś już pracowali, czegoś się nauczyli. Osiemnasto-, dwudziestolatkowie niestety nie potrafią jeszcze zbyt wiele, szybko się też zniechęcają i nie są w stanie utrzymać pracy.

7 uczestników miało 21 lat, 5 - 22 lata, 4 -23 lata, 5 - 24 lata i jedynie 2 osoby miały już 25 lat.

Jak wynika z przedstawionego zestawienia większość uczestników programu to osoby z najmłodszej grupy.

Uczestnicy

BEZDOMNOŚĆ

Wszyscy uczestnicy programu byli osobami bezdomnymi, niemniej różniły ich doświadczenia.

Niektórzy nie zdawali sobie sprawy, że mogą zaliczać się do grupy osób w kryzysie bezdomności, bo nigdy nie korzystali z pomocy systemowej, ani nie przebywali na ulicy. Ich bezdomność była związana z przemocą w rodzinie i płynnie ze swojego środowiska przechodzili do mieszkania treningowego. Taka sytuacja dotyczyła 7 osób.

Dopiero, gdy znalazłam się w Fundacji po DRUGIE, po rozmowach z kadrą i młodzieżą, zrozumiałam, że moja sytuacja dotyczy bezdomności. Miałam szczęście, że nie musiałam się o tym przekonywać w inny sposób.

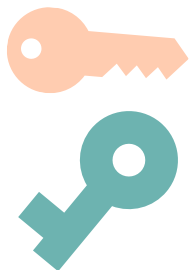
Gdyby nie to, że w szpitalu powiedzieli mi o fundacji byłbym pewnie nadal w rodzinnym domu, ale mogłoby to się źle dla mnie skończyć, albo w ogóle źle skończyć.

Kolejną grupę stanowiła młodzież usamodzielniająca się i opuszczająca pieczę zastępczą. We wcześniejszych latach realizacji programu mieszkań treningowych wielu byłych wychowanków korzystało z tej formy pomocy, ale w 2021 było ich niewielu, jedynie 7 osób, z których tylko jedna trafiła do mieszkania treningowego bezpośrednio po opuszczeniu rodziny zastępczej. Pozostałych 6 osób doświadczyło bezdomności ulicznej i miało za sobą pobyty w noclegowniach i schroniskach.

Bardzo symptomatyczny jest natomiast fakt, że w przeciwieństwie do lat minionych, zdecydowana większość uczestników programu, bo aż 38 osób, w dzieciństwie nie przebywała ani w pieczy zastępczej, ani w placówkach dla nieletnich. Można przypuszczać zatem, że problemy, które występowały w ich rodzinnych domach nie zostały przez system (szkoła, ośrodek pomocy społecznej) dostrzeżone.

37 osób korzystających z pomocy w mieszkaniu treningowym doświadczyło bezdomności w bardzo ostrej jej postaci - przebywali w przestrzeni publicznej, korzystali z pomocy ogrzewalni, noclegowni, schronisk.

Rodzice mnie adoptowali, a kiedy miałem 18 lat totalnie przestaliśmy się dogadywać. Wydawało mi się, że jestem sobie w stanie poradzić sam i zacząłem jakąś pracę, zamieszkałem z kumplem, ale nie wyszło. Do tego doszły narkotyki, głównie dopalacze. Na ulicy spędziłem sześć może siedem miesięcy. Mieszkałem gdzie się da... najczęściej to była klatka schodowa. Sobie taką jedną upatrzyłem.

Uczestnicy

Musiłam sobie radzić sama od 15 roku życia. Matka piła, nie interesowała się, czy mam co jeść, czy mam się w co ubrać i było całkiem dobrze, pracowałam dorywczo, dużo się nauczyłam i jakoś się układało. Wyprowadziłam się, wynajmowałam mieszkania, ale przyszła pandemia, a ja zawsze pracowałam w gastronomii. Wylądowałam bez dachu nad głową, bez pieniędzy... na dworcu...

Odkąd skończyłem 18 lat jestem bezdomny, tylko przez bezdomność wpadłem w uzależnienia i zamiast się podnosić i korzystać z pomocy, to ja coraz niżej upadałem. Mieszkałem już wszędzie chyba - na melinach, w pustostanach, w noclegowniach, schroniskach.

Wśród mieszkańców znalazły się osoby (7 uczestników), których bezdomność trwała powyżej dwóch lat. W tym czasie korzystały one głównie z pomocy systemowej - schronisk i noclegowni.

WYKSZTAŁCENIE

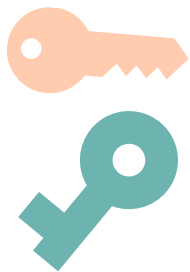
Sytuacja edukacyjna mieszkańców nie przedstawia się najlepiej. Zdecydowana większość bowiem nie posiada żadnego, konkretnego wykształcenia, które pozwala na podjęcie pracy zawodowej.

- 2 osoby nie miały ukończonej edukacji w szkole podstawowej/gimnazjum;
- 20 osób miało ukończoną edukację na poziomie podstawowym/gimnazjalnym, ale nie kontynuowało nauki;
- 8 osób uczyło się w liceum (1 osoba w liceum dziennym);
- 6 osób miało wykształcenie zawodowe;
- 1 osob miała ukończone technikum;
- 7 osób miało ukończone liceum, 3 osoby miały maturę;
- 1 osoba uczyła się w szkole policealnej.

Opiekun 2

Przyjmując młodzież do programu bardzo często słyszymy, że planuje ona kontynuować naukę i wśród mieszkańców są takie osoby, ale niestety większość nie podejmuje tego wyzwania. Czasem jest to zwykłe lenistwo, ale często jest również tak, że młodzież nie potrafi pogodzić pracy i edukacji.

Niskie kwalifikacje młodzieży, niezakończone procesy kształcenia przekładają się niekorzystnie na jej funkcjonowanie na rynku pracy.

Uczestnicy

ZDROWIE

Zdrowie uczestników to w ostatnich miesiącach najczęściej wskazywany przez zespół problem i jednocześnie największe wyzwanie. Coraz częściej bowiem do mieszkań treningowych trafia młodzież borykająca się z problemami zdrowia psychicznego, głównie były to różnego typu zaburzenia osobowości.

Z opieki psychiatrycznej korzystało aż 26 uczestników i 8 osób było hospitalizowanych podczas pobytu w programie (hospitalizacje związane były głównie z myślami i próbami samobójczymi).

Wśród mieszkańców były również osoby uzależnione. Problem ten dotyczył aż 24 osób. Należy jednak zaznaczyć, że 2 osoby zostały przyjęte do programu po ukończonej terapii uzależnień, 1 osoba była w trakcie terapii metadonowej.

RODZICIELSTWO

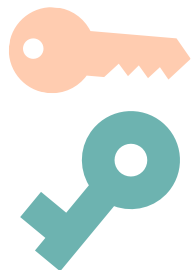
4 osoby przebywające w mieszkaniach były rodzicami, 1 osoba zaszła w ciążę.

3 młode matki weszły do programu, bo wiązały z nim przede wszystkim nadzieję na odzyskanie swoich dzieci, 1 młody ojciec nie miał kontaktu ze swoim dzieckiem i nie zabiegał o niego.

Pobyt w mieszkaniu

W przeprowadzanych w minionych latach analizach programu zwracano uwagę, że optymalny czas pobytu w mieszkaniu treningowym to 6 miesięcy. W tym okresie bowiem uczestnik ma szansę na dostosowanie się do nowych warunków i wymagań, na podjęcie działań na rzecz poprawy własnej sytuacji (w tym współpracę ze specjalistami dostępnymi w Fundacji po DRUGIE - psychologiem, terapeutą uzależnień, doradcą zawodowym, prawnikiem) oraz aktywizację zawodową i osiągnięcie pewnej stabilizacji.

Zdarza się także, że przedłużający się pobyt w mieszkaniu, powoduje u uczestników regres. Przyzwyczajają się oni do bycia mieszkańcem i podopiecznym, doskonale znają zasady i wiedzą jak sobie radzić, gdy chcą je ominąć, a co za tym idzie przestają odczuwać potrzebę usamodzielnienia się, bo pobyt w mieszkaniu, staje się dla nich wygodny.

Pobyty w mieszkaniu

CZAS POBYTU

W naszych mieszkaniach najdłużej przebywała 19 letnia uczestniczka, która kontynuuje naukę w liceum i uczy się dziennie. Jest w programie od 19 miesięcy i przebywa w mieszkaniu usamodzielnienia, w tym roku szkolnym będzie przystępowała do egzaminu dojrzałości. Pobyty był jej przedłużany ze względu na sytuację - kontynuację nauki i brak możliwości innego rozwiązania sytuacji mieszkaniowej.

Warto w tym miejscu wskazać, że dostępne w stolicy internaty czy bursy, nie dysponują ofertą w czasie weekendów, czy świąt, co w przypadku młodzieży, która nie może liczyć na wsparcie rodziny, jest bardzo problematyczne.

Kolejnym rekordzistą jest mężczyzna, który trafił do mieszkań jeszcze w 2019 roku i podjął nieudaną próbę usamodzielnienia. Do programu powrócił i w sierpniu 2021 roku wynajął pokój. Uczestnik utrzymuje pracę zarobkową i czeka na przydział lokalu socjalnego.

Poniżej dane dotyczące długości pobytu innych mieszkańców:

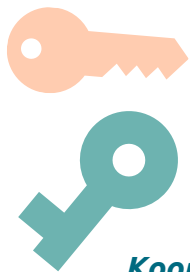
- 8 do 10 miesięcy: 3 osoby
- 5 do 7 miesięcy: 5 osób
- 3 do 4 miesiące: 10 osób (dwie nadal są w programie)
- 2 miesiące: 5 osób (jedna nadal przebywa w mieszkaniu)
- do 1 miesiąca: 14 osób (dwie dopiero rozpoczęły swój udział)

Najkrótszy pobyty trwał 2 noce i dotyczył młodej kobiety, która sama podjęła decyzję o rezygnacji i niecałe dwa tygodnie, co również dotyczyło mieszkanki, młodej mamy planującej odzyskać prawo do opieki nad dzieckiem. Uczestniczka opuściła mieszkanie z powodu dwukrotnego złamania abstynencji.

Niestety powody opuszczenia programu w większości przypadków nie wynikają z faktu, iż młodzież znacząco poprawiła swoją sytuację i usamodzielniała się. Zwykle są one spowodowane łamaniem regulaminu, przede wszystkim spożywaniem alkoholu i narkotyków.

W 2021 roku aż 21 osób opuściło mieszkania z powodu łamania abstynencji. Wśród nich była wspomniana wcześniej osoba korzystająca z terapii metadonowej. 4 osoby z tej grupy podjęły leczenie uzależnień - 2 są w ośrodkach zamkniętych, 1 rozpoczęła terapię ambulatoryjną (obecnie przebywa w noclegowni).

Opiekunowie mieszkań regularnie kontrolują młodzież - są przeprowadzane testy, odbywa się badanie alkomatem. W 2021 roku zostały również wprowadzone tzw. nocne patrole, podczas których dwóch członków zespołu odwiedza wszystkie miejsca zakwaterowania.

Pobyt w mieszkaniu

Koordynatorka

Cały czas staramy się wprowadzać coraz to nowe sposoby, by mieć możliwie najpełniejszy wgląd w sytuację mieszkańców i nie dopuszczać do sytuacji, w których łamany jest regulamin. Jest to niestety niezmiernie trudne, bowiem młodzież często jest dwa kroki przed nami i znajduje coraz to nowe sposoby, żeby ukryć to, czego nie chce pokazać, np. picie czy zażywanie narkotyków.

Młodzież współpracuje także ze sobą jako grupa i nierzadko jest ze sobą w kontakcie, by uniknąć konsekwencji po niezapowiedzianej kontroli.

Opiekun 3

Kiedy młodzież zorientowała się, że gdy w mieszkaniu pojawia się nagle dwóch opiekunów, oznacza to, że będą odwiedzać wszystkie lokalizacje, zaczęła oczywiście się informować. Dlatego musimy ciągle weryfikować nasz sposób działania i zastanawiać się nad tym jak skutecznie realizować program.

Zespół pracowników zajmujących się na co dzień mieszkaniami treningowymi zgodnie jednak stwierdza, że nawet jeśli młodzież przez pewien czas będzie się ukrywała z użytkami, któregoś dnia nie uniknie konsekwencji.

Opiekun 2

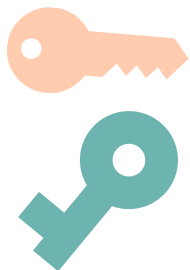
Wszystko udaje się do pewnego momentu, a jak za długo się udaje, to młodzież traci czujność. Dla mnie jednak męczące jest to, że jakaś część mojej pracy polega na nieustannym ściganiu, sprawdzaniu i poszukiwaniu coraz to lepszych sposobów kontroli.

Młodzież opuszczała także mieszkania treningowe w wyniku tzw. WYPYCHANIA.

Koordynatorka

Uczestnikom wsparcia, jeśli zafunkcjonują w naszych mieszkaniach, nie spieszy się do samodzielności, a my mamy przekonanie, że zbyt długotrwałe przeciąganie pobytu im nie służy. Dlatego w przypadku kilku osób stosowaliśmy taką metodę "wypychania". Wspólnie z mieszkańcami ustaliliśmy termin, w którym powinni się wyprowadzić. Taka oferta obejmowała tych mieszkańców, których sytuacja na rynku pracy była stabilna, a uzyskiwane zarobki pozwalały na wynajęcie pokoju czy mieszkania.

W ten sposób mieszkanie opuściło aż 7 uczestników. Niestety żaden z nich nie wyprowadził się bezpośrednio do lokalu socjalnego/komunalnego, niemniej wszyscy poradzili sobie i żaden z nich nie przebywa obecnie w placówce dla osób w kryzysie bezdomności. (Jeden mieskaniec, miesiąc po wyprowadzce odebrał klucze do lokalu socjalnego).

Pobył w mieszkaniu

PRACA

Podjęcie i utrzymanie pracy zawodowej to dla młodzieży jedno z najważniejszych wyzwań, jednocześnie najtrudniejszych. Większość mieszkańców nie ma żadnego doświadczenia zawodowego, a dodatkowo boryka się z innymi problemami - zdrowia psychicznego, uzależnieniem - często również nie radzi sobie w podejmowaniu codziennych, regularnych działań i np. poranne wstawanie czy punktualne stawianie się w pracy jest zadaniem zbyt trudnym.

Wszyscy mieszkańcy mieli możliwość korzystania ze wsparcia doradcy zawodowego i każdy otrzymał pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych (CV, list motywacyjny etc.). Każdy był także objęty diagnozą doradcy i otrzymał propozycje pracy.

Przez cały czas prowadzona była grupa na facebooku, w której doradca zamieszcza oferty pracy dostosowane do uczestników.

Koordynatorka

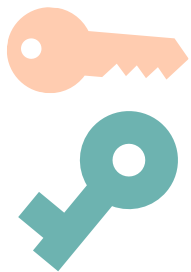
Poza koordynacją programu, jestem także doradcą zawodowym. Na bieżąco monitoruję sytuację młodzieży i poszukuję dla niej rozwiązań i możliwości aktywizacji. Mimo pandemii muszę stwierdzić, że nie brakowało ofert, które były dostosowane do możliwości uczestników. Głównym problemem było nastawienie uczestników do samej pracy i ich deficyty. Osoby, które przebywały w mieszkaniach co najmniej miesiąc były objęte pełnym wsparciem, niestety nie wszystkie podjęły pracę, a czasem niektóre nie docierały nawet na spotkania z pracodawcami.

Spośród uczestników, którzy przebywali w mieszkaniach treningowych co najmniej 3 miesiące (dotyczy 26 osób):

- pracę dorywczą podjęło 16 osób;
- próby stałego zatrudnienia podjęło 19 osób (przy czym nie podjęły jej osoby, których stan zdrowia ograniczał tę możliwość);
- zatrudnienie powyżej 3 miesięcy uzyskało 10 osób.

Opiekun 1

W programie mieszkań treningowych pracuję od samego początku i wiem, i to się sprawdza od zawsze, że ci nasi mieszkańcy, którzy decydują się na pracę zawodową i stawiają na nią, mają największe sukcesy i najlepiej radzą sobie, po opuszczeniu programu.

Pobyć w mieszkaniu

Fundacja po DRUGIE podjęła współpracę z pracodawcami, którzy przygotowali dla uczestników dedykowane miejsca pracy (pracodawcy mieli świadomość deficytów i trudności młodzieży i byli przygotowani na ich potknięcia).

W ten sposób dwóch uczestników programu zostało zatrudnionych w sklepach TEFAL, z którymi FpD podjęła się realizacji programu "pracy treningowej".

Koordynatorka

To ogromna szansa dla młodzieży na pracę w dobrej firmie, zmianę otoczenia i znajomych i wyjście ze schematów, w których młodzież funkcjonuje od lat.

Jeden z uczestników programu pracował w sklepach Tefal przez około pół roku, ale w pewnym momencie poddał się i zrezygnował, co było spowodowane jego zdrowiem psychicznym.

Drugi, rozpoczął pracę w maju 2021 i utrzymuje się do dziś.

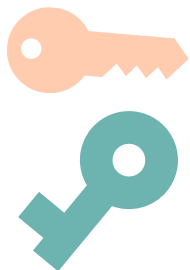

Ta praca zmieniła w moim życiu bardzo wiele. Pierwszy raz z resztą tak długo utrzymuję ją i jestem zdeterminowany, żeby jej nie stracić. Wyprowadziłem się z mieszkania treningowego, wynajmuję pokój, opłaciłem sobie wymarzony kurs na prawo jazdy i w lutym zaczynam szkołę, bo chcę mieć więcej możliwości w życiu.

Uczestnicy programu podejmowali również zatrudnienie w Spółdzielni Socjalnej "Kto Rano Wstaje" prowadzonej przez Caritas Archidiecezji Warszawskiej.

Opiekun 3

Praca w miejscu, które rozumie trudności młodzieży jest dużą szansą na powolne, dostosowane do możliwości wchodzenie na rynek pracy.

Podsumowanie

Realizacja programu mieszkań treningowych przyczyniała się do poprawy sytuacji uczestników, w szczególności:

- dostępu do bezpiecznego, domowego zakwaterowania;
- podjęcia współpracy ze specjalistami FpD;
- uczestnictwa w działaniach aktywizujących organizowanych przez fundację;
- nawiązania bezpiecznych, pozytywnych relacji z dorosłymi;
- kształtowania umiejętności społecznych i obywatelskich;
- uzyskania wsparcia i możliwości w zakresie aktywizacji zawodowej.

Analizując osiągnięte przez uczestników rezultaty należy wskazać, że:

- 11 osób wyprowadziło się i samodzielnie utrzymuje się (wynajem lokali na wolnym rynku, utrzymanie pracy zawodowej);
- 3 osoby wróciły do swoich domów rodzinnych;
- 4 osoby podjęły terapię uzależnień (3 w zamkniętych ośrodkach, 1 osoba ambulatoryjnie);
- 10 osób utrzymywało pracę dłużej niż 3 miesiące;
- regularnie z pomocy psychologicznej korzystało 10 uczestników;
- cotygodniowe spotkania z terapeutą uzależnień odbywało 13 uczestników.

W ciągu minionych 12 miesięcy jeden uczestnik uzyskał klucze do lokalu socjalnego. Warto zaznaczyć, że przydział otrzymała również jedna była mieszkanka, która po opuszczeniu programu korzystała z mieszkania prowadzonego przez ośrodek pomocy społecznej.

Młodzież otrzymała pomoc w przygotowaniu dokumentów niezbędnych do ubiegania się o lokal. W okresie 12 miesięcy złożonych zostało 7 wniosków.

Program mieszkań treningowych realizowany w 2021 roku przez Fundację po DRUGIE został dofinansowany ze środków m.st. Warszawy